

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1-3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci, cooperative și întreprinderi Lei 1500—; pt. particulari Lei 800—; pentru funcționarii publici și particulari Lei 500—. În străinătate Lei 2000—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm □ Lei 20—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Redactor responsabil: **Dr. Mihai Veliclu**

Sumarul:

* Adunarea generală a sindicatului funcționarilor particulari. — *Mercator*: În jurul valutei. — *V. E.*: Bursa. — *Gronca*: Administrarea provizorie a unor societăți pe acțiuni. Mărele poștale.

Adunarea generală a Sindicatului funcționarilor particulari.

Adunarea generală a Sindicatului funcționarilor particulari a avut loc la 26 Noembrie a. e. în sala cea mare a Primăriei Municipiului. Interesul a fost foarte mare, dovadă numeroasa asistență din toate categoriile de profesioniști și din toate partidele politice.

Adunarea a fost deschisă de d-l Crișan, președintele comitetului de inițiativă. D-sa a arătat în o cuvântare bine încheiată rostul Adunării și importanța Sindicatului în noua organizare a statului. Auditorul și-a manifestat simpatia prin vii și repetate aclamațiuni.

Au mai ținut cuvântări domnii:

Maderca din partea funcționarilor din comerț; ing. Slavu din partea industriei; Munteanu, din partea întreprinderilor străine;

Stan Dima, vicepreședintele Sindicatului muncitorilor manuali;

Breitenstein Ernest din partea comisiei de organizare a Sindicatelor;

Ioan N. Bratu, din partea funcționarilor Băncilor, și societăților de asigurări; D-na Zaharia din partea femeilor funcționare particulare.

Deoarece, ca organ al băncilor, cuvântarea d-lui Ioan N. Bratu ne interesează mai de aproape, o dăm mai jos în toată extinderea.

Doamnelor, Domnișoarelor și Domnilor!

În sens sociologic, corporativ, se înțelege prin sindicat gruparea unor persoane în scop de a apăra interesele materiale comune. În cazul nostru este vorba de un sindicat profesional, sau mai precis de înființarea aici, la Sibiu, a unui sindicat al funcționarilor particulari din întreprinderile de bancă, de asigurări, de comerț și de industrie.

Gruparea muncitorilor și a profesioniștilor în sindicate nu este ceva nou, căci sindicatele există de mult timp și de vreo cinci decenii mai toate statele au întocmit și legi cu privire la sindicate. În țările din centrul și Vestul Europei sindicatele au luat o dezvoltare nebănuită de mare.

Închipuiți-vă Dvs. un angajat dintr-o întreprindere la care lucrează permanent câteva mii de persoane — în străinătate astfel de cazuri sunt destul de dese — care ar trebui să trateze singur cu patronul în privința salariului. În ce situație s'ar afla?

Acolo unde există însă un sindicat, acesta prin organizația sa cunoaște de aproape lipsurile și greutățile cu care are de luptat angajatul de care am amintit și știe când și cum să intervină pentru apărarea cât mai eficace a drepturilor membrului său. Totdeauna în comun se apără mai bine interesele fiecăruia, decât atunci când ești singur.

Cunosc sindicatele de pe vremea când eram pe băncile școlii. Pe atunci erau numai sindicate muncitorești, puține la număr și adesea conducerea și organizarea lor mai lăsa de dorit. Dar de atunci dinaintea războiului trecut și până în timpul de față, am evoluat. Sunt multe persoane, care și azi au păreri greșite sau idei preconcepute de sindicate, că fac mai mult politică, că fac agitație, că terorizează pe patroni etc. Se impune să combatem aceste păreri. Cel mai bun mijloc de combatere trebuie să-l aibă cei de față prin felul cum vor ști să organizeze și să conducă Sindicatul funcționarilor particulari din Sibiu. Sindicatul nu se înființează numai pentru prezent, el se va desvolta și întări an de an, prin spiritul de cumințenie, demnitate și altruism al membrilor pe de o parte și prin desinteresul personal, tenacitatea și manierele civilizate în tratative ale conducătorilor, pe de altă parte. Nimeni în sindicat nu-și va apăra o cauză, care prin insistența cu care s'ar pune și prin rezolvarea ei, ar dăuna interesele celorlalți membri.

Sensul definiției pe care am dat-o, cuprinde revendicările de ordin material și s'ar putea spune, asigurarea în viitor a resurselor de viață ale funcționarului particular.

La consfătuirea care a avut loc la sfârșitul lunii Octombrie, la care au luat parte reprezentanți ai celor mai multe din întreprinderile locale, aproape în unanimitate aceștia și-au exprimat dorința, ca sindicatul să-și extindă activitatea în mai multe domenii și anume: Social, cultural, artistic și sportiv.

Ce semnificație are acest fapt? Are, că lumea s'a săturat de viața pe care a dus-o până acum, mai mult, ea este oboșită. De peste cinci ani viața acestei lumi chinută și amăgită în tot felul, se aseamănă cu drumul pe care l'am străbătut fără orientare, fără țintă și aproape

fără speranță într'o pădure nesfârșită și întunecoasă, în care la tot pasul te pân-dește un pericol de moarte. Toți vor să ajungă odată la un luminiș, la aer și soare, la siguranță și viață umană, cu adevărat umană.

Nu mult după terminarea războiului trecut, lumea de peste Atlantic, ca și o parte din cea europeană, a fost mult preocupată de organizarea științifică a muncii, a raționalizării, prin care se urmărea printre altele și o întrebuițare cât mai chibzuită a timpului în fabrici și întreprinderi. Prea puțini însă s'au îngrijit de a învăța și pe individ să-și folosească cât mai bine timpul, cât mai cu folos. Cât timp nu s'a pierdut și nu se pierde fără ca în schimb individul să se aleagă cu ceva. Timpul s'ar putea întrebuița cu rezultate înzecite și fericite în atâtea domenii, ca de exemplu: Să susțină o operă socială, să scrie sau să citească ceva, să vadă un teatru sau să întârzie în fața unei lucrări de artă, sau în fine să urce măcar până la Păl-tiniș.

Din căzanul patimilor și nenorocirilor de până acum, trebuie să iasă un alt om, mult așteptatul om nou.

Omului nou i se va cere multe însușiri, este adevărat, pentru ca lumea să poată ajunge cât mai curând la un liman, dar trebuie să i se dea și posibilități de a-și trăi viața cât mai inteligent concepută și organizată. Om nou, se înțelege spirit nou.

Deci sindicatul prin activitatea sa se va îngriji și de spiritul individului, organizând cu timpul: Asistența socială încât mai multe forme, cursuri practice și atrăgătoare pentru începători, conferințe cu subiecte cât mai interesante și folosite pentru membrii adulți, acordare de reduceri la spectacolele cu adevărat de artă, vizitarea în grup a muzeelor și monumentelor istorice, precum și cultivarea câtorva sporturi — nu din cele brutale — în fine excursiuni de o zi în apropiere și excursiuni mai mari de concediu ieftine și bine organizate. În astfel de prilejuri funcționarii mai tineri, muncitori, corecți și cu resurse modeste, să fie ajutați.

Am fost solicitat să iau cuvântul în numele angajaților de bancă și de asigurări să fac oarecum o legătură între sindicat și revendicările și interesele

celor din profesiunea pe care am onoarea s'o reprezint.

După cum veți fi știind mulți dintre Dvs., Sibiul are cele mai vechi instituțiuni de credit din România și în ce privește fondurile proprii și străine cu care activează, se poate spune că se plasează printre cele mai importante centre financiare din țară, poate îndată după București. E firesc ca Sibiul să aibe și mulți funcționari de bancă. Sibiul în atâtea privințe este un centru de tradiții, de vechi tradiții. Or fi fost pe vremuri zarași și bancheri, comerțul de bancă la Sibiu a fost făcut însă mai mult de societăți pe acțiuni, cum este și în prezent, conduse de oameni cu vază și culți. Neînțelegeri între patroni și salariați în comerțul de bancă vor fi fost, cred că nu prea des, și s'au aplanat prin intervenția delegațiilor formate din angajații băncii respective. Erau și alte timpuri. Până la 1914, nu se pune chestiunea nestabilității monetare, inflației, scumpetei etc. Omul era sigur pe ce avea în mână, și-și putea face socotelile chiar pe mai mulți ani înainte. Nestabilitatea monetară și nesiguranța în general după cum știți și Dvs., fac ca salariile să fie mai tot timpul în desacord cu prețurile de pe piață, de aici rezultă perturbări grave în bugetul și traiul de toate zilele al muncitorului manual și al celui intelectual.

În comerțul de bancă în ce privește personalul este mai multă uniformitate, neexistând categorii de specialiști, sau care sunt, de exemplu: advocații, aceștia se contopesc în erarhia funcționarilor obișnuiți, pregătiți anume pentru operațiunile de tehnică bancară. Pentru bărbați, mai ales, se cere un minimum de școală corespunzător la 8 clase secundare, fără ca aceștia să fie lăsați în urmă, dacă se remarcă, față de cei cu studii mai înalte.

Aici nu este aceeași situație ca în comerțul propriu zis sau mai ales ca în industrie, unde sunt mai multe categorii de angajați.

Deci revendicările și interesele funcționarilor de bancă în general, poate până la un punct, sunt asemănătoare cu ale celorlalți funcționari particulari. Funcționarii de bancă totdeauna și-au revendicat drepturile lor hotărît, dar în mod civilizât.

Cu orizontul întunecat de azi, nu știm ce va aduce ziua de mâine, când funcționarii de bancă, cei mai mulți fără case proprii și alte resurse materiale afară de salar poate că vor avea revendicări nu numai față de patronii pe care îi servesc, dar poate chiar față de Stat însuși.

Se vorbește numai și se mai scrie pe ici pe colo, despre o eventuală etafizare a băncilor mai însemnate din țară. Nu discutăm utilitatea acestei schimbări, nici într'un fel. Dacă ea ar influența în bine întreaga economie a țării, nu am avea nimic de spus. Pe noi cei mulți și interesați în cauză, ne preocupă însă soarta noastră însăși a funcționarilor de bancă. Nu anticipăm cu nimic, vom aștepta dacă dela vorbe se va trece la fapte și dacă va fi ori nu cazul să luăm poziție, pentru a nu ne pomeni noi funcționarii de bancă, că din răul și nesiguranța de azi, am cădea în alt rău și în altă nesiguranță și mai greu de suportat. Nu am dori ca pe pielea noastră să se experimenteze teorii neverificate economice și pe care nu le-au tradus în fapt alte State mai înaintate în civilizație ca noi. Mai sunt și oameni cari fin să se afirme cu ceva și n'au cu ce.

Colegii din alte orașe din țară, au luat-o înainte și și-au înființat mai multe sindicate. Aceasta nu înseamnă, că cei dela Sibiu își fac și ei un sindicat numai din spirit de imitație, numai așa ca să aibă și ei sindicatul lor, să fie în rând cu toată lumea. E bine că s'a întârziat cu ceva, pentru că ceea ce se face, trebuie făcut temeinic.

De sigur, că personalitatea fiecărui membru din comitetul de conducere al sindicatului trebuie să constituie o garanție. Aceasta însă nu-i de ajuns. Fiecare funcționar particular trebuie să se atașeze cu toată seriozitatea acestui sindicat și să aducă aportul său. Nimeni nu-i forțat să se înscrie în sindicat, iar pentru cei mai puțini serioși sau superficiali, li se recomandă, ca mai întâiu să se întrebte cu ce au contribuit la înființarea și susținerea sindicatului și apoi să critice.

Dați-mi voie să-mi exprim dorința de a vedea cât mai mulți funcționari particulari înscriși în sindicat și alegerea unui comitet alcătuit din persoane, care cu mult suflet, hărnicie și modestie să

asigure bunul mers al activității sindicatului, precum și prosperitatea acestuia.

Doamnelor, Domnișoarelor, și Domnilor!

Acum când se pune piatra de temelie a acestui sindicat, gândul nostru se îndreaptă la toți funcționarii particulari foarte mulți la număr, cari chemați să poarte arma, au căzut pe câmpul de bătăie, despărțindu-se pentru totdeauna de familiile lor și de colegii lor. Ca un pios și suprem omagiu adus acestor foști colegi ai noștri, să ne ridicăm și să păstrăm câteva clipe de tăcere.

Totodată trimitem salutul nostru colegial tuturor funcționarilor particulari, mulți și ei la număr, cari cu arma în mâini, după atâtea ierni în zăpadă și mizerie, străjuiesc sau se luptă și acum departe peste hotarele patriei, înfruntând moartea în toată clipa. Ne onorează sacrificiile și ținuta lor și dorim să-i vedem cât mai curând, cu bine, în mijlocul nostru.

BCU Cluj / Central

In jurul valutei.

Dela primul războiu mondial încoace, chestiunile valutare sunt mereu la ordinea zilei și valurile stârnite de furia războiului nu se mai liniștesc. Am fi crezut că din multele discuții și proiecte lumea va ieși înșfârșit din bezna necunoscutului și nesiguranței la un liman solid. Vedem însă că chiar și frământările conferinței din Bretton-Woods, la care au participat peste patruzeci de state, conferință care s'a ocupat cu așezarea monetară mondială viitoare, nu a avut alt rezultat decât recomandarea înființării unei bănci căreia să se pună la dispoziție o anumită cantitate monetară de aur, repartizată după puterile fiecărui stat. Un rezultat cam parsimonios și problematic, mai cu seamă că se mișcă pe cărări de mult bătute.

Între timp partea cea mai mare a omenirii se luptă mai departe cu problemele valutare cari între altele și în țara noastră au ajuns la o acuitate primejdioasă. La noi chestiunea valutară

mai e agravată și de marile schimbări structurale cari se anunță în mediul social. Schimbările aceste pot deveni foarte radicale și stau în strânsă legătură cu cauze economice cam la fel în toate țările. A remedia anomaliile cari taie adânc în economia națională a fiecărei țări, prin înființarea unei bănci internaționale nu pare a fi de loc radicală. Discuțiile în jurul acoperirii în aur sunt de mult cunoscute, însă rezultatele de până acuma nu au fost încurajatoare. Vedem doară cu toții, că cu toată valuta de aur, aur nu este în circulație, el e păzit în pivnițele blindate ale băncilor de emisiune. Atunci, pentru ce această cramponare de aur? Dacă aurul nu ne-a adus până acuma fericirea și stabilitatea valutară atât de mult dorită, pentru ce să nu căutăm alte mijloace pentru marea reformă ce se proiectează.

În discuțiile dela Bretton Woods nu s'a amintit nimic bunăoară de *sistemul valutar franchist*, cu toate că situația actuală și viitoarea reglementare mondială a valutei ar oferi un cadru optim cel puțin pentru o încercare. Doară chiar propovăduitorii acestui sistem declară, că el s'ar putea realiza numai în relațiune mondială. Iată deci că a sosit momentul în care mai toate statele au recunoscut că o reglementare valutară eficientă nu se poate face decât în relațiune mondială, deoarece interdependența pe care o exercită statele unele asupra altora nu permite o acțiune izolată. Iată în sfârșit o învățătură care am tras-o din autarhie, foarte în paguba noastră.

În ce constă sistemul franchist?

El face parte din așa numita „*economie politică organică*“. Economia această politică se deosebește în unele privințe de capitalism și de marxism. În ea domină următoarele principii:

1. Toți trebuie să muncească;
2. Binele comun premerge binelui particular;
3. Fiecare să primească bunurile ce-i compet.

După apostolii acestor principii cauza tuturor crizelor economice este sistemul valutar actual. Sub aceasta se înțelege din principiu valuta de aur. Ei zic că aurul este supus, ca de altfel oricare bun, la o fluctuațiune de preț, care de-

pinde de cerere și ofertă. Tocmai acesta e năcazul și la valuta noastră, în el este fixat în mod precis că cutare monedă, lira, marca, dolarul, leul etc. corespunde la un *preț fix în aur*, deci nu poate ținea pas cu prețul mărfurilor, care asemenea e supus ofertei și cererii. Cu un cuvânt valuta de aur nu e destul de elastică pentru a se putea acomoda momentului. Să nu fixăm deci cantitatea banului pe bază de aur ci pe baza producției bunurilor.

Cum să se procedeze în cazul acesta?

Sigur, că nu se va lua de bază prețul oului sau zarzavaturii, ci a mărfurilor de prima necesitate cum ele se vând în *comerțul en gros*. Spre acest scop s'a introdus așa numitul „*index de preț*” care se fixează la intervale mici și regulate, lunar, bilunar etc. din partea unui oficiu dirijat de stat. Pentru ca statul să nu fie stingerit în acțiunea sa de nicio influență particulară, Băncile de emisiune trebuie și ele să facă parte din patrimoniul statului. De altfel ele nu vor mai avea rolul de până acuma, ci vor fi simple oficii de emitere a biletelor de circulație. Statul își asumă și în prezent dirijarea economiei naționale, așa, că faptul că va reglementa și emisiunea biletelor de bancă, nu ar fi nicio inovație de principiu ci numai o lărgire a sferei sale de activitate actuală.

Fluctuațiile valutare pot fi provocate și de specula internațională prin diferite manevre financiare sau prin o dirijare a producției mărfurilor de prima necesitate. Nu am asistat oare la monstruoasa distrugere a grâului, cafelei și altor produse, numai cu scopul de a influența prețurile? Când în părțile suprapopulate ale lumii poporul suferea lipsă de alimente, atunci producătorii americani se complăceau în astfel de manevre nenaturale, numai cu singurul scop, ca ei să nu fie lipsiți de un câștig ilicit din punct de vedere moral și omenesc.

Dar specula poate fi inițiată și din partea banului. Același scop ca și cu majorarea sau micșorarea producției, se poate atinge și cu retragerea sau inundarea pieței cu bani. În cazul prim prețului banului se va urca, în schimb acela al bunurilor va scădea, și invers.

Din acest motiv Băncile de emisiune sau Statul trebuie să aibe puțința de a reglementa atât mișcarea monetară, cât și cea a producției.

Din experiența cu autarhia s'a tras concluzia că lucrul acesta nu-l poate face numai un singur stat, și nici chiar un grup mai mare de state. În sistemul german de autarhie dus până la ultimele consecințe din cauza războiului, marca germană s'a putut menține mai mulți ani la un nivel aproape constant, numai pe contul celorlalte state satelite sau ocupate, a căror valută decădea an de an tot mai mult. Efectul a fost deci numai unilateral, adecă numai în folosul Germaniei.

Dacă voim ca o reglementare viitoare a valutei să aibe durată și folos pentru toată lumea, atunci influențele unilaterale trebuie suprimate. Prin o convențiune generală — este doară vorba de o așezare nouă mondială — statul poate interveni în interesul obștesc prin înființarea de *oficii al indexului controlate de stat*. Pus în funcție, indexul va arăta cantitatea de totdeauna și prețul mărfurilor existente în comerțul *en gros* și oficiul valutar va putea emite sau retrage din circulație o cantitate proporțională de monedă pentru a susține prețurile la un nivel cât se poate de constant. În felul acesta vom avea o fluctuație minimă de prețuri și excluderea inflației, deflației și a speculei.

Natural că acest lucru e mai ușor de spus decât de pus în practică. Va trebui să treacă un timp destul de îndelungat până ce rețeaua de informațiuni se va extinde pe întregul unei țări și se va constitui un corp de funcționari destoinici în ale statisticii. Dar trebuie făcut căci altfel sistemul nu se poate introduce.

Dar iată că mai avem de furcă și cu mania de teaurizare a publicului. Când se urcă prețurile e semn că mărfurile încep să devină puține pe piață. Atunci toată lumea dă fuga după articole de prima necesitate, și dacă nu le poate avea momentan, pune banul la o parte pentru ca la momentul dat să-l poată folosi la cumpărături.

Situația aceasta a pieții, când este așa o abundență de bani încât nu se pot produce atâtea mărfuri câte s'ar

putea vinde, e un semn că s'au pus prea multe bilete de bancă în circulație și statul le poate retrage sau prin împrumuturi, sau preschimbarea cu altă serie de banenote, micșorând cantitatea de monedă în circulație într'o anumită proporție, cum a făcut statul român cu coroanele austriace, luând de bază proporția de 1:2.

Pentru ca în schimb, să se împiedece teaurizarea banului, sistemul franchist a imaginat un procedeu cam complicat, dar foarte eficient. El pornește dela principiul că banul e un mijloc de schimb, deci trebuie să circule mereu. Acela care îl va teauriza să plătească un impozit. La biletele de soiul acesta, introduse până acuma în trecut de unele orașe și asociații comerciale, perceperea acestui impozit se face de obicei lunar, prin aplicarea unui timbru reprezentând spre pildă 1% din valoarea banenotei. Cu cât detentorul va păstra timp mai îndelungat banenota, cu atât mai multe timbre va lipi pe ea, până ce în sfârșit, ca să scape de impozit, va da banenota mai departe, cumpărând ceva, sau depozitându-l în formă de depunere la vreo bancă. Aceasta la rândul ei, supusă fiind la același impozit, va da banenota mai departe în formă de împrumut. Astfel banul va fi mereu în circulație. Viteza circulației va egala limita restrânsă a emisiunii și totuși va fi în stare să stimuleze producția.

Deoarece unul dintre imperatiivele economiei politice organice este că „*toți trebuie să muncească*“, sistemul franchist, consecvent fiind în aplicarea principiilor sale, *nu recunoaște câștiguri fără de muncă*. Oricât de neplăcut ar fi acest principiu pentru unii capitaliști, cari s'au obișnuit a trăi din cuponii de efecte și acții făcute la anumite intervale, fără alt efort decât mânăuirea foarfecilor, totuși trebuie să fixăm un lucru: în mediul social din zilele noastre, recunoscut chiar și în țările capitaliste ca nepotrivit cu situația în special a claselor muncitorești, nu se face ca o clasă socială să fie exploatată în folosul altei clase sociale.

Clasa de oameni care trăiește din dobânzi este relativ mică în comparație cu mulțimea poporului producător, așa, că o nivelare în folosul acestui din urmă ar trece de o dreptate socială.

Ce este câștigul fără de muncă?

Cercetările în privința aceasta se pierd în negurile vremurilor. Se pare că primul câștig sau venit de acest soi a fost din munca sclavilor. Selăvia s'a menținut în diferite forme (v. iobăgia) până la Revoluția franceză. Timpurile moderne au adus stăpânirea capitalismului și cu el continuarea câștigului fără de muncă.

Capitalismul își are începuturile sale în formă mai puțin accentuată când au apărut ca mijloc de schimb monedele de aur și argint.

Banul a monopolizat tot mai mult acest rol și a devenit baza capitalismului și percepții de dobânzi. Banul a devenit preponderent peste munca omului și a producției, justificând astfel luarea de dobândă.

Aurul și argintul sunt metale, între împrejurări normale, nedestructibile. În special, se pot păstra multă vreme fără să se altereze. Sunt deci foarte potrivite ca mijloc de schimb, dar permit totdeodată posesorului și abuzuri, cum ar fi denaturarea rolului monedei ca element de circulație, adică punerea sa la odihnă, în locuri ascunse, dacă nu are „*rentabilitate*“ adică nu aduce dobânzi destul de mari. Manevra internațională cu fluxul și refluxul monedei a fost în decursul secolului prezent cauza marilor crize mondiale. De aceea și banul trebuie supus la un control internațional și muncă obligatorie de folos obștească.

Sistemul economiei politice organice crede a atinge acest scop prin punerea pe alte baze a economiei naționale prezente. Emite deci următoarele directive:

1. Economia națională politică este o funcțiune primordială a poporului.

2. Funcțiunea organică a economiei naționale nu trebuie stingherită în activitatea sa de producătoare și distribuitoare a bunurilor nici din partea capitalistă, nici din partea marxistă.

Forța principală într'o economie națională este puterea productivă a poporului. Forța aceasta poate fi stingherită în sistemul capitalist prin valoarea metalică. Economia politică organică însă nu e bazată pe ban ci pe muncă. Banul trebuie readus iarăși la rolul său de pur mijlocitor în circuitul economiei. În vechile sisteme toate bunurile produse de

om, și chiar puterea sa de muncă au depins de ofertă și cerere, numai banul a făcut excepție. A aduna mulți bani este scopul suprem al celor mai mulți oameni. Menirea banului însă nu este de a fi *un scop* ci numai *un mijloc*, adică mijlocitor de schimb, care a și fost dela început și numai în mod artificial a fost scos din această funcțiune. Revenind banul la rolul său inițial de a putea circula fără întrerupere, el va putea întreține mișcarea continuă a mărfurilor dela producător la consumator și nu vom mai avea crize.

Care este cauza crizelor valutare?

Crizele valutare sunt caracterizate prin inflațiune și deflațiune.

Inflațiunea este boala inerentă a marilor războaie. Mobilizarea milioane de oameni și înzestrarea lor cu felurite armamente, apoi alimentarea, îmbrăcăminte și risipa enormă de materii, cer mijloace pecuniare cari întrec cheltuielile bugetare normale. Producțiunea de războiu întrece cu mult producțiunea mărfurilor destinate populației civile. Pentru a satisface cheltuielile, se emit tot mai multe banenote, stricându-se astfel raportul între mărfuri și bani. Mărfurile vor fi cerute în măsură tot mai mare; producțiunea lor stagnează și urmarea este o urcare continuă a prețurilor și o depreciere a valorii banului.

Din contră, deflațiunea e caracterizată prin o micșorare a cantității de bani pusă în circulație. Cauzele pot fi următoarele:

a) Banca de emisiune reține moneda din circulație;

b) Banul nu circulă în ritm destul de viu;

c) Publicul tezaurizează banul.

Devastările cauzate de inflațiune se remediază de obicei prin aceea că banca de emisiune reține parțial sau total banii din circulație, înlocuindu-i cu o cantitate mai mică de altă valoare. Dificultățile statului, de ex. când nu poate plăti la timp salariile sau cuponul împrumuturilor sale, încă poate fi cauza unei deflațiuni. În cazul acesta banul nu mai circulă în mod normal, fiindcă dacă omul nu-și primește leafa și dobânzile după împrumuturile acordate statului, nici nu are ce să pună în circulație.

Din contră, fiecare caută să cheltuiască cât mai puțin căci traiul e greu dar în schimb impozitele cari cresc mereu, trebuiesc plătite.

Relele mai sus arătate ar dispărea dacă i-am da banului o circulație forțată conform sistemului arătat mai sus.

Rezumând cauzele pentru cari aurul nu mai poate servi ca măsurător de valoare, ajungem la următorul rezultat.

a) Deoarece valuta aur permite inflațiunea și deflațiunea, ea nu mai este o valută stabilă. Vedem doară și în zilele noastre, că aurul este numai un standard teoretic. El de fapt nu e în circulație și banenotele nu pot fi preschimbate în aur;

b) Disponibilitățile de aur sunt variabile. Lipsa lui produce lipsă de bani și pune astfel piedeci unei mișcări libere a economiei naționale și produce șomaj;

c) Lipsa de bani e cauza urcării dobânzilor. Cota impusă oficial nu e menținută de cămătari și producătorul lucrează cu o cheltuială în plus;

d) Statul care are cel mai mult aur domină economic statele mai sărace.

Se zice că războiul actual este o peatră de hotar între o lume veche și una nouă. Menținând valuta aur aducem cu noi în lumea nouă erorile lumii vechi; pentru ce nu am încerca să aducem o inovațiune și pe terenul valutar?

MERCATOR.

Bursa.

Ritmul urcărilor de preț a atras după sine și valorile burstere. O parte din capitalurile cari nu s'au putut refugia în mărfuri curente, ipoteci și imobile, au căutat o rentabilitate mai mare în efecte de stat și acțiuni. Și nu fără rezultat. Efectele de stat, deși mult căutate, totuși nu au avut un ritm așa de ascendent ca acțiunile, și în special cele industriale. Legea de impunere asupra valorii acțiilor pe care a așteptat-o toată lumea, a apăsât mult asupra cursurilor din acest compartiment.

Un tablou comparativ ne arată mai sinoptic formarea cursurilor.

	Cursul la începutul lui		Curs la 24
	ianuarie 1944.	Iulie 1944.	Nov. 1944
	Lei	Lei	Lei
Renta înzestrării mică	61.75	52.50	71.50
" " " " mare	74.—	54.85	82.25
Impr. Reîntregirei	64.—	47.50	66.50
Banca Națională	12.500.—	11.400.—	35.500.—
Bca Românească vechi	900.—	740.—	2.100.—
" " " " put	910.—	740.—	2.000.—
Banca de Credit Rom.	470.—	760.—	1.000.—
" " " " Com. Română	600.—	450.—	600.—
Banca Com. Ital. și Română	610.—	540.—	550.—
Creditul Industrial	1.100.—	800.—	3.400.—
"Albina" — Sibiu	650.—	650.—	650.—
Bca de Sc. a Rom. vechi	520.—	470.—	900.—
Astra Română	3.000.—	3.800.—	19.800.—
Steaua Română	1.350.—	1.400.—	9.500.—
Creditul Minier	980.—	800.—	5.700.—
I. R. D. P.	400.—	440.—	2.600.—
"Mica"	980.—	880.—	3.925.—
Gas Metan	2.850.—	2.275.—	6.200.—
"Reșta"	1.040.—	960.—	5.300.—
Generală	3.200.—	3.100.—	7.200.—
S. R. D.	2.075.—	1.650.—	5.400.—
S. T. B. optate	1.850.—	1.425.—	5.900.—
S. T. B. put	1.700.—	1.415.—	3.850.—
Telefoane optate	2.000.—	1.525.—	7.450.—
Radio optate "	850.—	680.—	2.700.—
Radio put	800.—	690.—	2.600.—
"Letea"	980.—	700.—	3.650.—
Cartea Românească	1.200.—	550.—	2.800.—
Nitrogen optate	1.250.—	580.—	2.100.—

E. V.

CRONICA.

Administrarea provizorie a unor societăți pe acțiuni. „Monitorul Oficial” publică: Prin derogare dela prevederile codului de comerț, subsecretarul de stat al industriei, comerțului și minelor va putea numi, pe cale de decizie motivată, publicată în „Monitorul Oficial”, fie un administrator de supraveghere, fie în mod excepțional și în cazul când socotește că interesele economiei naționale ar cere-o, un administrator unic la societățile anonime sau în comandită pe acțiuni unde, la data de 23 August 1944, funcționau unul sau mai mulți administratori supuși unui stat cu care România se află în stare de războiu după această dată, sau care au avut, în mod notoriu, o atitudine politică favorabilă unul asemenea stat sau o activitate dăunătoare intereselor naționale, politice sau economice.

În cazul numirii unui administrator de supraveghere, mandatul administratorilor și cenzorilor supuși ai țării cu care România se află în stare de războiu, încetează de drept pe data publicării deciziei de numire a acestui administrator.

Subsecretariatul de stat al industriei, comerțului și minelor, prin decizie motivată, publicată în Monitorul Oficial, va putea hotărî pe data acestora, încetarea mandatului și în privința administratorilor și cenzorilor ce au avut în mod notoriu o atitudine politică favorabilă unui Stat cu care România se află în stare de războiu sau o activitate dăunătoare intereselor naționale, politice sau economice.

Subsecretarul de stat al industriei, comerțului și minelor, din oficiu sau la cererea administratorului de supraveghere, prin decizie publicată în Monitorul Oficial va înlocui pe administratorii și cenzorii ai căror mandat a încetat potrivit alineatelor precedente, putând completa tot astfel și celelalte locuri de administratori vacante, dacă interesul societății ar cere-o.

Subsecretarul de stat va completa aceste locuri cu persoane alese dintre acționarii români ai societății sau dintre persoane competente în materia ce face obiectul întreprinderii.

*

Mărcile poștale. Se povestește că în a. 1850 când aveau să se introducă mărcile poștale în Evreia în „Neue Züricher Zeitung” a apărut un anunț cu chipul unui drac cu limbă lungă. Textul spunea că mărcile sunt opera dracului și de aci înainte vor fi sprijinite de fabricanții de bere. Pentru ce? De tot simplu: lîngerea multor mărci cari vor trebui lipite, uscă limba, deci va produce sete — ceea ce este în interesul fabricanților de bere.

La început pe scrisori se aplica numai o ștampilă și o cifră reprezentând taxa poștală. Abia reforma poștelor în Anglia ne-a dat forma definitivă a mărcii poștale.

Ideea a fost a unui tipograf din Dundee (Scoția) cu numele James Chalmers. Acesta a introdus inovația mărcilor gumate pentru a se lipi mai ușor pe scrisori. La început ideea părea absurdă și ridicolă. Cu toate acestea Chalmers nu se lăsă bătut și reuși să câștige sprijinul mai multor persoane de influență în Casa Magnaților și în Casa Comunelor. Totuși au fost încă multe dezbateri și lupte parlamentare crâncene până ce în anul 1840 Englezii au adoptat mărcile poștale. Ele au fost apoi succesiv introduse și în alte țări. În timpul mai nou s'au introdus și aparate de francat. Răspândirea acestora însă nu se prea urzitează, deoarece emiterea de mărci poștale constituie azi un mare izvor de venit al administrațiilor poștale. Confecționarea mărcilor a devenit o adevărată artă grafică. În Statele mici și interesante ca San-Marino, Andora, Monaco etc. emiterea și vânzarea în străinătate, la colecționari a mărcilor poștale formează un mare venit bugetar.